

a cau d'ull

Porqueres, a mig camí del paradís

Text i fotos > **QUIM CURBET**, fotògraf i escriptor

El Pla de l'Estany és una comarca insòlita, de genis emboscats, de fòssils vivents i de fades que viuen a les esquerdes de les roques. Els automòbils na-

veguen per una carretera que sembla no conduir enlloc, els rierols passen de puntetes entre els camps per no molestar, les aigües sorgeixen aquí i allà sense saber ningú d'on venen ni

per què, i els núvols volen baixos, dibuixant sinuoses carícies damunt dels arbres i dels campanars. Banyoles és al centre de tot això i Porqueres l'abraça amb dos braços llargueruts.

Porqueres descansa damunt de terres càrstiques, esponjoses i humides. Les boires amaren el paisatge i els vents l'assequen; les tòrtres volen baix —igual que els núvols— i les cigonyes fan tombarelles entre els campanars. Un xiprer enorme acomboia l'església de Sant Cristòfol d'Usall i un lledoner de proporcions iguals vigila de prop els membres de la casa consistorial al mas Ferrerós. Els casalots de Pujarnol miren de reüll cap a l'ermita de Sant Patllari i a les antenes de Rocacorba, i els masos de Merlant callen i desvien la mirada cap a la plana.

A Miànigues —o *Miànegues*, segons es miri— hi ha una església romànica amb elements barrocs, i més enllà comença una conurbació urbana que ja es confon amb la de Banyoles, però

que en realitat és el barri de Mata, el més poblat de Porqueres, que viu a redós de la carretera. Allà hi ha una històrica gasolinera anomenada El Poste i una estació no menys històrica, el baixador del tren petit de Banyoles, que va funcionar fins a l'any 1956. Al seu costat s'exhibeix la reconstrucció d'un vagó de passatgers que, originalment —si hem de fer cas a la cançó popular—, devia estar fet de llaunes i cassoles i barrets de capellà.

En llatí, *porca* volia dir 'terra alçada per l'arada', i les *porcarias* o *porqueres* eren recs per donar sortida a l'aigua. Ara, la majoria d'aquests recs han deixat de tenir utilitat; els aiguamolls medievals, assecats pels monjos de Banyoles, s'han consolidat, i els roures i les alzines arrelen entre les esquerdes

del travertí de les Estunes. La llegenda de les goges (un mite recurrent en la mitologia del país) plana per l'indret, entre els cants discrets dels ocells, mentre un tractor llaura amb parsimònia un camp veí i els cotxes pugeni i baixen per la carretera de Mieres.

Més amunt hi ha un altre indret mític, el bosc de Can Ginebreda. Es tracta d'un paisatge sorprenent: un bosc d'escultures ideat i creat per Xicu Cabanyes, un personatge càrstic i desenfrenat, que somiava empaitar, potser, les dones d'aigua de les Estunes amb les seves escultures fàl·liques. Tot va començar l'any 1975 i s'ha anat desenvolupant gradualment, i ja s'hi compten més de cent escultures de formats diversos fetes amb materials variats, entre les quals predomina el tema de

>> Detall d'un capitell de Santa Maria de Porqueres.

>> El campanar de Santa Maria de Porqueres atalaiat per dues cigonyes.

>> El bust de Xicu Cabanyes rodejat del «Consell de Cent» del bosc de Can Ginebreda.

>> Antiga estació del tren petit de Banyoles.

>> Can Tista i Montguix, estudi taller de Carles Fontserè.

>> Gasolinera El Poste de Mata.

>> Entrada del mas Ferrerós, seu de l'Ajuntament, flanquejat pel gran lledoner.

>> Sant Romà de Miànigues.

>> Ermita de Sant Patllari.

l'erotisme. Qui el vulgui visitar, ha d'introduir en el torn d'entrada al recinte quatre monedes d'un euro.

Carles Fontserè, cartellista, fotògraf i ninotaire, fou un d'aquells homes interessats en el món nou que el rodejava i el qual contribuïa a construir. Va viure intensament l'època de la República i de la Guerra Civil, i no va deixar de documentar i de crear durant tota la seva vida. L'any 1973 va tornar de l'exili amb barba de profeta i es va instal·lar en una casa en ruïnes que ell mateix havia anat restaurant. La biblioteca de Porqueres en fa el nom, se'n conserva

el fons a l'Arxiu Comarcal del Pla de l'Estany, i a Can Tista i Montguix (la seva finca) hi sobrevola permanentment el seu esperit.

Però Porqueres, per a molta gent, és la imatge d'una petita església que treu el nas discretament entre pollancre i xiprers, per damunt de l'aigua de l'estany de Banyoles. Santa Maria de Porqueres és d'un romànic perfecte, amb un campanar d'espardanya damunt de la portalada i un comunidor exempt des del qual el dia de la Santa Creu de maig es beneïa el terme, tot demanant la protecció divina per a les collites i,

sobretot, contra el perill de pedregada. A l'entrada del temple es venen uns goigs a Nostra Senyora de l'Assumpció que canten: «Palma excelsa. Triomfadora. | De Porqueres, fe i encís. | Pel vostre camí, Senyora, | guieu-nos al paradís».

Potser Porqueres és a mig camí de gairebé tot, però, cal dir-ho, és una fita inexcusable en la ruta que ens ha de portar al paradís. Si més no, les cigonyes que descansen de tant en tant damunt dels dos monyons del campanar segur que ho saben millor que nosaltres.